

Szakmai beszámoló
a 204106/02159 azonosítószerű NKA támogatáshoz

A MAZSIHISZ fenntartásában működő Magyar Zsidó Múzeum és Levéltár 204106/02159 azonosítószerűn vissza nem térítendő támogatásban részesült a Nemzeti Kulturális Alaptól “A tiszaezlári vérvád és per története” című időszerű kiállítás megvalósítása céljából. A Nemzeti Kulturális Alap támogatását ezúton is köszönjük.

A kiállításról

1.

A kiállítás a múzeum új kiállítóhelyiségében, a Síp 12 Galériában volt látható. A galéria ingyenesen, a múzeumtól függetlenül látogatható, így abból jegybevétel nem származott.

2.

2.1. A Síp 12 Galéria azzal a céllal jött létre, hogy a Magyar Zsidó Múzeum kiállítóhelyeként időszerű kiállításokkal várja a zsidó kultúra és a kortárs művészet iránt érdeklődőket. A kiállítóter, és az ahhoz kapcsolódó könyvesbolt reményeink szerint a fiatalabb, hazai közönség egy kellemes közösségi tereként fog funkcionálni, ahol nemcsak egymással, de a magyar kortárs zsidó kultúrával is találkozhatnak a látogatók, ismereteik bővíthetnek.

Az emeleti kiállítóter koncepciója, hogy az ott megvalósuló kiállítások a múzeum gyűjteményéből kiindulva, annak kortárs vonatkozásait vizsgálja meg. A galéria elsőként a tiszaezlári vérváddal foglalkozott.

A tiszaezlári vérvád történetét számos regény, dráma, film, és színházi mű dolgozta fel a hatvanas évektől egészen napjainkig. A témában keveredő valós és a fikciós elemeken keresztül a művészek nemcsak a vérvád összetett társadalmi gyökereit próbálták megjeleníteni, de általuk a korszak zsidósággal és antiszemitizmussal kapcsolatos kibeszéletlen témái és traumái is felszínre kerülhettek – szimbolikusan, egy múlt századi történet köntösében.

A kiállítás két tárjójában a levéltár a levéltár MIOI (Magyarorsügyi Izraeliták Országos Irodája) Tiszaezlárral kapcsolatos iratai voltak láthatóak, 1882-1883-ból. Ezekből az iratokból hű képet kapunk a vérvád után kialakult közhangulatról, amelyről a korabeli hitközségek országszerte beszámolnak. A tiszaezlári per vádlottjai és azok családjai sorsának alakulását is megismerhetjük a levéltári dokumentumokból. Eötvös Károly levelezése, illetve a perrel kapcsolatos eredeti levelek és feljegyzések árnyaltan, ugyanakkor testközelből mutatják be a per részleteit, folyamatát, hangnemét.

Az itt látható dokumentumok:

HU HJA XIX-58

Eötvös Károly levelei, Tiszaezlárral kapcsolatos levelezés, 1882-1883

HU HJA V-2-1

Tiszaeszlárhoz kapcsolódó nyomtatványok

- **Istóczy Győző: Országgyűlési beszédei és törvényjavaslatai, 1872-1896**
(törvényjavaslat zsidó-keresztény házasság ügyében, orosz zsidó bevándorlói ellen, Solymosi Esztert is megemlíti)
- **Matók Béla: Zsidó kérdés** (történelmi, társadalmi és törvényes szempontból tárgyalva), Bp., 1881
- **Process von Tiszaeszlar, Wien, 1883**
- **Verhovay Gyula: Az álarc korszaka, Budapest 1889; Az ország urai, 1890, Budapest**
- **Das Drama Tisza-eszlar, Erinnerungsblätter an den Nyiregyházaer Princes von Alfred Schönwald, Wien, 1883**
- **Ágoston János: Le az álcával! Adatok Eötvös Károly hírhedt saktervédőéletrajzához.** (v. jószágigazgató, a hírhedt saktervédő egyik áldozata)
- **Tisza-Eszlári bűnper, vád-, és védőbeszédekkel, kapható Mendelovits Lajosnál Debreczenben**

HU HJA V-2-2

MIOI, Tiszaeszlárral kapcsolatos iratok, 1882-1883

2.2. A második tárlóban a perről szóló könyveket, illetve az azok alapján megszületett elemző munkákat láthatjuk.

69.212

Eötvös Károly A nagy per, mely ezer éve folyik, s még sincs vége, I-III., Budapest, Révai, 1904

Krúdy Gyula tiszaezslári Solymosi Eszter 1931-ben folytatásokban jelent meg a Magyarország című napilapban; könyv alakban először 1975-ben, a Magvető Könyvkiadónál.

Kövér György: A tiszaezslári dráma. Társadalomtörténeti látószögek. Budapest, Osiris, 2011. 750 p.

2.3. A kiállítás ötletét nagyrészt az adta, hogy nemrég a múzeumba került tartós letétként Németh Hajnal *Hamis vallomás* című videója. A kiállítóhelyiség bejárattal szemközi falán ennek a videónak a vetítése volt látható. A Berlinben élő kortárs magyar művész videóinstallációja az 1882-es tiszaezslári pert dolgozza fel, azaz egy modern opera köntösében „játssza újra” azt. Németh Hajnal Scharf Móric Hamis vallomását zenésíti meg, zene eszközével és a kortárs (könyvtár) helyszínnel a mába emeli a XIX. századi történetet.

2017.01. Németh Hajnal: Hamis vallomás

Hamis vallomás (3. verzió) Full HD, sztereó, 17 min, 2013

Kapcsolódó programok

1.

A kiállítás kísérőprogramjaként a Síp 12. Galéria adott otthont az Apertúra magazin 2017-es téli lapszám bemutatójának. A számban megjelent tanulmányok Tiszaeszlár vizuális emlékezetét elemzik, amelyekről a szerzőkkel beszélgetünk.

2.

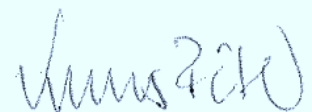
Verzió - Erdély Miklós filmjének vetítése

3.

Fischer Iván: *Vörös tehén* című operájának vetítése

A kiemelt jelentőségű kiállítás megvalósulásáért köszönetünket nyilváníthatjuk támogatónk, a Nemzeti Kulturális Alap felé!

Budapest, 2017. június 15.

dr. Kunos Péter
ügyvezető igazgató

